

V šolskem letu 1915/16 se je vpisalo 810 učencev, med šolskim letom se jih je oglasilo še 111, torej vseh 921. Šola je navzlic skrajno neugodnim razmeram napredovala kvalitativno in kvantitativno. Razširila se je v normalno osemrazrednico in zvišala število učencev; v bistvu in formalno pa bo ta šola poleg učnih načrtov preosnovana v ljudsko petrazredno in meščansko trirazredno.

Dne 1. decembra 1915, se je vršila s sodelovanjem otrok vseh treh šol slavnost 67letnice nastopa vlade našega presvetlega cesarja, ki je krasno uspela. V »Tednu Rdečega križa« so nabrali učenci 81 članov, naročili 120 znakov za čepice in 100 slik »Zvesta zaveznika« ter darovali za vojne namene potom hranilnih puščic c. in kr. vojnega ministrstva 188 K 68 vin.

Dekliška šola pri Sv. Jakobu. V šolskem letu 1914/15. se je otvoril sedmi razred. Dne 3. oktobra je priredila šola skupno z deško krasno uspelo šolsko slavnost v Narodnem domu v prid »Rdečega križa«. Učenke, dasi največ iz nižjih slojev, so napletle za vojaške v bojnih vrstah 17 parov volnenih dokolenic in 8 parov zapestnic, sešile papirnatih podplatov 4285 parov. Tudi pri nabiranju kovin so pridno sodelovale. — V šolskem letu 1915/16 se je otvoril osmi razred. Dne 29. septembra so nabirale učenke razne tkanine v vojne svrhe, prve dni decembra so se udeležile v gledališču Fenice semnja za ročna dela; dobiček se je porabil za božično junakom na jugozapadnem bojišču. Šola je izvršila razna lepa dela. Lepo je uspela prireditve Družbenih šol 5. marca v Narodnem domu. Sodelovale so učenke v »Tednu Rdečega križa«. V juniju je krasno uspela v Narodnem domu uprizoritev »V kraljestvu palčkov« s strani vseh Družbenih šol. Dekliška šola pri Sv. Jakobu je imela koncem šolskega leta 1914/15 učenk 523, leta 1915/16 pa 623.

Dekliška šola na Acquedotto. V šolskem letu 1914/15. se je otvoril osmi razred. Tudi ta šola se je udeleževala vseh patriotskih prilik in sodelovala pri prireditvah drugih dveh šol. Učenk je bilo leta 1914/15 koncem leta 333, koncem leta 1915/16 pa 483.

RADO MERŠEK †.

Padel je junaške smrti 11. julija 1915. na jugozapadnem bojišču na koroški meji Rado Meršek, učitelj na deški šoli družbe Sv. Cirila in Metoda pri Sv. Jakobu. Pokojni Meršek je bil rojen v Rocolu iz stare domače tržaške rodovine. Obiskoval je Ciril-Metodovo šolo pri Sv. Jakobu, kjer je pred vojno učiteljeval. Rojen je bil leta 1892. Mlademu junaku časten spomin! — Letno poročilo prinaša na prvem mestu njegovo sliko in topel sestavek v njegov spomin iz peresa šolskega voditelja Vrščaja.

Podatki iz letnega poročila jasno kažejo ogromno delo šol Družbe sv. Cirila in Metoda na tržaških tleh. Kaj bi bilo z vso to našo dečo, ako bi ne bilo Družbinih šol? Izgubljala bi se nam, in drugorodci bi se okoriščali z njo. Eden glavnih stebrov slovenstva v Trstu so šole Družbe sv. Cirila in Metoda, ki pa stanejo tudi obilo denarnih žrtev. Kako so potrebne, priča dejstvo, da jim je država poslala v pomoč svoje učiteljstvo, ali Družba mora sama še vzdrževati veliko število učnih oseb. Za šole treba denarja. Velika je bila požrtvovalnost Slovencev za šolo pred vojno, v času vojne je pač umevno naših skrbi na vse strani toliko, da se ne more posvečati enake pozornosti na to stran, kakor pred vojno, in koliko onih požrtvovalnih Slovencev stoji sedaj v strelskih jarkih in daje življenje za domovino... Podatki iz letnega poročila pa so taki, da vabijo vsakogar, kdor je more, naj bo kjerkoli, da naj prispeva po svojih močeh za Družbo, ki vrši tudi v sedanjih težkih časih svojo nalogo s pomočjo svojega vrliga učiteljstva v vsestranski prid tržaškega slovenstva in je varna straža ogroženi domovini napram tujcu, ki sega tako pohlepno po Trstu. Veliko domovinsko in narodno dolžnost vršijo šole Družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu, zato pa je naša dolžnost in dolžnost države, skrbeti zato, da te šole ostanejo in srečno prebijejo vojno, na kar prisijejo Slovencem v Trstu tudi v šolskem oziru novi časi, ko bo naša država izvajala ravnopravnost in delila pravico vsem enako.

Če glede števila učencev in razredov primerjamo naše šole z državnimi, kjer je vpisanih 900—1000 slovenskih otrok (po uradnih izkazih v »Osserv. Triestino« in »Triester Tagblatt«), dobimo sledeče podatke:

Šola	Število razredov	Število učencev	Poprečno št. učencev enega razreda	Slovencev	Nemcev	Lahov
Slovenska C. M. deška	17	921	54	918	—	—
Slovenska C. M. dekliska pri Sv. Jakobu	12	655	54	918	—	—
Slovenska C. M. dekliska Acquedotto	8	506	56	499	—	—
Vsota	37	2082	56	2061	—	—
Nemška deška P. Lipsia	23	950	41	264*)	273*)	284*)
Nemška dekliska P. Lipsia	25	1046	41	299	257	443
Nemška ul. Fontana	29	1082	37	366	319	401
Vsota	77	3078	39	929	849	1128

*) To so števila iz letnega poročila 1912-13, ko je imela ta šola ob skupnem številu 930 učencev toliko Slovencev, Nemcev in Lahov; razmeroma morejo ta števila veljati — ker letošnjih ne vemo — tudi za letos, ker je razlika med takratnim in letošnjim številom vseh učencev le 20.

Ta razpredelnica nam kaže, koliko naše dece se nahaja na naših slovenskih CM šolah in koliko na državnih nemških. Ker Sv. Jakob tu ne prihaja v poštev, naj ponovimo le naslednje številke: deški razredi na Acquedotto 288, dekliska na Acquedotto 499, nemška šola na Lipskem trgu 264 (iz letnega poročila za leto 1912/13, a že letos baje precej višje), nemška dekliska šola istotam 299, nemška v ulici Fontana 366 slovenskih otrok. Skupaj torej 1716 slovenskih otrok. In kaj pomenja to? Nič več in nič manj, kot da smo tržaški Slovenci v mestu samem, ne

glede na Sv. Jakob prikrajšani za celih pet popolnih osemrazrednic, ki bi nam jih morala vzdrževati tržaška občina in bi izkazovale še vedno nadnormalno povprečno število učencev na vsak razred, namreč 43! A kaj imamo namesto vsega tega? Pet deških razredov in deklisko osemrazrednico z dvema vzporednicama na Acquedotto, kar moramo vzdrževati sami, in kjer je povprečno po 63 otrok stisnjenih v razred, v katerem je prostora za 35 do 40 učencev. To so razmere, ki do neba kriče po pravici, po od pomoči!

Srednješolske vesti.

Dr. Janko Lokar, profesor idrijske realke, ki je bil kot kadet 36. havbičnega polka na severnem bojišču, je od vojnega ministrstva reklamiran za učni oddelek generalnega guvernerstva v Srbiji in je že odpotoval v Belgrad. — Prof. dr. Lokar je sin vpokojenega tovariša Lokarja, nadučitelja na Hrušici pri Ljubljani.

Vojaške vaje za dijake uvedejo tudi v srednje šole v Bosni in Hercegovini.

Zrelostni izpiti za srednje šole z italijanskim učnim jezikom so se vršili na Dunaju 31. julija in 1. avgusta. K izpitu so prišli 4 gimnazijci (trije so prebili izpit, 1 ponavlja čez 6 mesecev), 3 realci in en eksternist (vsi trije prebili) in 2 licejci (obe z dobrim uspehom).

Reforma višjih dekliskih šol na Ogrskem. Ogrsko naučno ministrstvo je izdalo 25. julija naredbo, s katero se reformira organizacija višjih dekliskih šol. Višja dekliska šola preneha kot taka, ostane pa le do četrtega razreda v dosegljivi obliki. Izza četrtega do osmega razreda se izpremeni šola v deklisko gimnazijo. Uvedena je tudi matura.

Izvestje cesarja Franca Jožefa I. mestnega dekliskega liceja v Ljubljani za šolski let 1914/15 ter 1915/16. — V uvodu so navedeni profesorji tega zavoda, poklicani v vojaško službo. Tople besede so posvečene dne 17. oktobra 1915 pri Wolezidolni v Galiciji padlemu prof. Jos. Bercetu. Pisano je sodelovanje šole in učiteljstva pri vojnih nalogah. — Na liceju je poučevalo 17 učnih oseb, na licejski ljudski šoli 8, v trgovskem tečaju 5. — Koncem l. 1914/15 je bilo na zavodu 329 učenk, koncem l. 1915/16 pa 293, 6 izrednih in 2 privatistki. Odlično sposobnih je bilo 64, sposobnih 229, brez razredbe 3. — Opozarjamo na ta važni zavod, ki skrbi za vzgojo slovenskega ženskega narščaja!

Za nadporočnika je imenovan poročnik dr. Janko Pretnar, profesor na ljubljanskem dekliskem liceju.

Premestitev hrvatske gimnazije iz Pazina v Volosko? Kakor nam pišejo, bo premeščena hrvatska gimnazija iz Pazina v Volosko.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

UČITELJSKI KONVIKT.

Letnino za 1916 so plačali ti-le p. n. tovariši in tovarišice: Mahkota Anton, Voklo, 2 K; učiteljstvo meščanske šole v Krškem 10 K; Ažman Josip, Sirknik Hermina in Potočnik Uršula, Breznica 6 K; Reich Josip, Dol pri Ljubljani,

2 K; Valenta Božidar in Tröst Fran, Ljubljana, 4 K; Ivan Petrič, Sp. Šiška, 4 K; Vrezec Josip in Pogačnik Franjica, Ribno pri Bledu, 4 K; Benedičič Ivan in Marija, Škocijan pri Mokronogu, 4 K; Grilec Gabrijel, Studenec pri Radni, 2 K; Kavčič M. za učiteljski zbor dekliske šole v Idriji, 8 K; Verbič Fran, Savina, 2 K; Muren Janko, Drašiči, 2 K; Dovgan Marica, Zagorje pri St. Petru na Krasu, 2 K; Pavčič Anton, Kostanjevica na Dolenjskem, 2 K; Horvat Rudolf, za učiteljski zbor deške šole v Trnovem na Notranjskem, 8 K; Papler Ivana in Marija Antončič, Borovnica 4 K; Rudolf Janko, St. Vid pri Vipavi, 2 K; Tom an Janko, Moravče, 2 K; Potokar Fran, Dragatuš pri Črnomlju, 2 K; Bartel Matija, Erzín Ana in Sever Alojzija, Semič, 6 K; Bezeljak Frančiška in Košiča Katarina, Žaljna na Dolenjskem, 4 K; Kraigher Helena, Matenjavar pri Prestranku, 2 K; Juvane Ferdinand, Postojna, 4 K; Zajec Josip in Kalin Marija, Veliki Gaber, 4 K; Jezeršek Janko, Križe pri Trzinu, 2 K; Zavri Valentin in O m an Ernestina, Begunje na Gorenjskem, 4 K. Skupaj 98 K. Hvala!

Darila »Učiteljskemu konviktu«: Kmetska posojilnica Ljubljanske okolice, 50 K; g. Janko Česnik, trgovec v Ljubljani, 15 K; Jakob Kovarčič, učitelj pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah, 10 K; Josip Topolovšek, učitelj v n. in grajščak, 10 K; nadučitelja Josipa Bozjevi dediči v Ljubljani, 13:20 K. Bog plati!

Društveni vestnik.

Skupne zadeve.

Slovenska šolska Matica. Publikacije S. S. M. za l. 1915 bodo ta mesec dotiskane. Zaradi vojnih razmer (pomankanje stavcev) se je tisek zakasnil. Pa udi vsi p. n. poverjeniki še niso storili prevzete dolžnosti. Poverjeniki nekaterih okrajev so na bojnem polju. V takih slučajih naj priskoči okrajno učiteljsko društvo na pomoč in pobere letnino (4 krone). Do danes še iz naslednjih poverjeniških okrajev nismo sprejeli za l. 1915. letnine: Kranjsko: Črnomelj, Kamnik, Sodražica, Kranj, Krško, Ljubljanska okolica, Cerknica-Logatec-Lož, Idrija, Vipava. — Štajersko: Brežice, Kozje, Ljutomer, Mareberk, Mariborska okolica (desni in levi Dravski breg), Ptuj, (desni Dravski breg), Šoštanj, Vransko. — Goriško: Goriška okolica, Komen, Sežana, Bovec, Kobarid, Tolmin. — Istra: Koper, Kastav, Kvarnerski otoki, Pazin. — Trst: deške in dekliske šole.

Za poverjenike, ki so mobilizirani, naj pobere letnino njih voditelji, ali njih namest-

niki v službi, ali kjerkoli. Sme se pa poslati letnina tudi kar naravnost Slovenski šolski Matici v Ljubljano.

Kranjske vesti.

—r— **Deželni sadjarski nadzornik Humek.** »Slovenec« poroča: Kakor zve-mo iz deželne bolnišnice, se je stanje g. deželnega sadjarskega nadzornika Dav. Humka v toliko izboljšalo, da je izven nevarnosti; pač pa bo moral ostati še dalje časa v bolnišnici.

—r— **Rojstvene šestdesetletnice** tovariša Jakoba Dimnika sta se spomnila z iskreno pisanima noticama tudi ljubljanska lista »Slovenski Narod« in uradna »Laibacher Zeitung«. — Tovariš Dimnik je dobil od vseh strani mnogo čestitk od tovarišev in prijateljev.

—r— **Na Rakovniku.** S prihodnjim šolskim letom se prične zopet reden pouk na zasebni deški ljudski šoli v salezianskem zavodu na Rakovniku.

—r— **Počitniško dnevno zavetišče** za otroke ljubljanskih šol so otvorili dne 7. t. m. ob osmih zjutraj. Bavlne prostore ima v Cerkveni ulici in v poslopju druge mestne deške ljudske šole, ki jih je vojaška oblast v ta namen radovoljno dala na razpolago. Tu se pripravlja tudi zavetiška kuhinja za opoldansko prehranitev gojencev. Zavetišče ima svoje igrišče, zabavišče in kopališče v Hribarjevem gaju, kjer bodo otroci v lepem vremenu večinoma ves dan na svežem zraku, seveda vedno pod nadzorstvom učiteljstva. — Mnogo je še otrok, ki sodijo v zavetišče, pa še niso priglasi. Starši se na to opozarjajo z dostavkom, da se vpisovanje nekaj dni še vrši, in sicer na vodstvu zavetišča na drugi mestni deški ljudski šoli na Cojzovi cesti, in sicer od osmih zjutraj do šestih popoldne.

—r— **Umetniški kovinski oddelki.** Opažali so na pristojnih mestih ponovno, da stolčijo posestniki stare kovinske izdelke, ki jih je treba oddati v vojnokovinske zbirke, tako da ni več mogoče spoznati, kakšni so bili. Ker je mogoče, da se med njimi nahajajo predmeti, ki imajo umetniško in starinsko vrednost, se je bati, da na ta način lahko za vselej izginejo velike vrednote. Po tozadevnih veljavnih odredbah pa se izključijo kovinski predmeti umetnostno-zgodovinske vrednosti od oddaje za vojne zbirke, ako jim more prisoditi nalašč v to svrhu določeni uradni izvedenec starinsko in umetniško vrednost. Da se domači spomeniki kolikor mogoče obvarujejo pogina, je nujno priporočati, da privatne stranke ne razdejavajo same starih kovinskih predmetov. Za uradno določbo eventualnih umetniških vrednot je določen od c. kr. centralne komisije poleg njenega c. kr. deželnega konservatorija še ravnatelj kranjskega deželnega muzeja »Rudolfinum«, prof. dr. Jos. Mantuani v Ljubljani, Bleiweisova cesta 24.

—r— **Šola na Rakovniku v Ljubljani.** Vodstvo 5. razredne ljudske šole s pravico javnosti na Rakovniku prične jeseni zopet z rednim poukom. Za sprejem v zavod naj se pošljejo prošnje na vodstvo zavoda še v tekočem mesecu ali vsaj prve dni prihajajočega meseca.

—r— **Iz ljudskošolske službe.** Ministrstvo javnih del je pooblastilo rudniško ravnateljstvo v Idriji, da prevzame tudi za šolsko leto 1916/17 za pouk na rudniški ljudski šoli supletinje: Marijo Tušarjevo, Frančiško Mačkovškovo, Marijo Sinkovčovo, Martino Deželovo, Edvardo Bloudekovo, Frančiško Rejčev, Dorotejo Kovarčev, Leopoldino Novakovo in Antonijo Trpinovo. Na novo vstopi absolvirani učiteljski kandidat Ivan Lapajne kot suplent. — Provizorična učiteljica Amalija Erkerjeva iz Koprivnika je dodeljena enorazrednici v Svetlem potoku.

—r— **Pismo velikega admirala Hausa.** Voditelj l. mestne šestrazredne deške ljudske šole v Ljubljani, tovariš Jakob Dimnik, je poslal velikemu admiralu g. A. Hausu letošnje izvestje svoje šole. Prejel je na to naslednje lastnoročno in v slovenskem jeziku pisano pismo: Vaše vele-rodje! Za poslani Letni poročili 1914/15 in 1915/16 blagovallite sprejeti mojo najsrčnejšo zahvalo, istotako tudi za Vaš spis, katerega ste določili moji oseb. Če se v istem moja dela veliko višje cenijo, kakor zaslužijo, moram to pač pripisovati samo patriotičnemu navdušenju, ki navdaja i Vaše srce in katero se tako vrlo trudite v srcih šolske mladine vzbuditi in povišati, za kar Vam je zahvala in priznanje vseh gotova, ki ono lepo deželo Kranjsko s svojim vrlim in hrabrim prebivalstvom tako ljubijo, kakor jaz. — Z odličnim spoštovanjem beležim Vašemu velerodju vdani — A. Haus l. r., veliki admiral.